

УДК 57
ББК 28
Б 63

«Біологія: від молекули до біосфери». Матеріали VI Міжнародної конференції молодих науковців (22 – 25 листопада 2011 р., м. Харків, Україна). – Х.: ФОП Шаповалова Т.М., 2011. – 614 с.

ISBN 978-617-578-076-3

Збірник містить тези доповідей студентів, аспірантів, молодих науковців України, Росії, Білорусії, Казахстану, Польщі та Ірану. Розрахований на наукових працівників, викладачів, студентів, аспірантів, які працюють у галузі біології, медицини, екології, охорони природи, сільськогосподарства, лісового господарства, біологічної освіти.

За достовірність викладених матеріалів і текст відповідальність несуть автори тез.

Тези подаються в авторській редакції.

Організаційний комітет конференції:

Голова оргкомітету – Залюбовський І.І., перший проректор, чл.-кор. НАН України, докт. фіз.-мат. наук, професор

Заступник голови – Воробйова Л.І., декан біологічного факультету, к.б.н., завідувач каф. генетики та цитології, професор

Божков А.І., д.б.н., проф.

Бондаренко В.А., д.б.н., проф.

Глушенко В.І., к.б.н., проф.

Догадіна Т.В., д.б.н., проф.

Шабанов Д.А., к.б.н., доцент

Мартиненко В.В., к.б.н., доц.

Перський Є.Е., д.б.н., проф.

В організації конференції взяли участь члени Наукового товариства студентів, аспірантів, молодих науковців біологічного факультету, Студентського наукового товариства ХНУ імні В.Н. Каразіна.

Редакційна колегія:

Авксентьєва О.О., Акулов О.Ю., Бараннік Т.В., Божков А.І., Буланкіна Н.І., Віннікова О.І., Волкова Н.Є., Воробйова Л.І., Ганусова Г.В., Гамуля Ю.Г., Горенська О.В., Догадіна Т.В., Марковський О.Л., Наглов О.В., Нікітченко І.В., Охріменко С.М., Страшнюк В.Ю., Утевський А.Ю., Утевський С.Ю., Шабанов Д.А.

Організатори конференції висловлюють щиру подяку ректорату Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна, Правлінню Студентського наукового товариства Університету. Особлива подяка висловлюється художнику Василю Мушику за люб'язно надану картину „Осеннее видение” (2004 р.) для зображення на обкладинці.

© Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна, 2011

© В.А.Мушик, малюнок на обкладинці, 2004

© О.А. Савченко, дизайн обкладинки, 2011

ISBN 978-617-578-076-3

МИНИСТЕРСТВО ОБРАЗОВАНИЯ И НАУКИ, МОЛОДЕЖИ И СПОРТА УКРАИНЫ ХАРЬКОВСКИЙ НАЦИОНАЛЬНЫЙ УНИВЕРСИТЕТ имени В.Н. КАРАЗИНА

«БИОЛОГИЯ: ОТ МОЛЕКУЛЫ ДО БИОСФЕРЫ»

Материалы VI Международной конференции молодых ученых
(22 - 25 ноября 2011)

Харьков

2011

Научный руководитель к.б.н., ст.н.с. Шевера М.В.

ЦЕНОТИЧЕСКИЕ ОСОБЕННОСТИ ВЫСШЕЙ ВОДНОЙ РАСТИТЕЛЬНОСТИ ПОЙМЕННЫХ ВОДОЕМОВ СРЕДНЕГО ТЕЧЕНИЯ СЕВЕРСКОГО ДОНЦА

А.О. Казаринова

Харьковский национальный университет имени В.Н. Каразина,
биологический факультет, кафедра ботаники и экологии растений, пл.
Свободы, 4, г. Харьков, Украина

Институт ботаники имени Н.Г. Холодного НАН Украины,
ул.Терещенковская, 2, г. Киев, Украина

E-mail: kazarinovaann@mail.ru

В течение вегетационного периода 2011 (июнь-сентябрь) нами исследовалась высшая водная растительность пойменных водоемов Северского Донца в окрестностях ст. Гинеевка Змиевского района Харьковской области. Долина Северского Донца на исследуемом участке достигает ширины 4-6 км, имеет слабо выраженную асимметрию склона. Русло реки шириной 30-40 м, врезаюсь в луговую террасу, меандрирует. Данный участок характеризуется малым количеством пойменных озер, стариц, преобладают низинные болота, расположенные по всей ширине луговой террасы.

В нескольких пойменных озерах с глубинами 1,0-1,5 м нами были встречены такие редкие сообщества как *Lemno-Salvinietum nantis*, *Myriophyllo-Nupharetum*, *Nupharo lutei-Nymphaeetum albae*, *Salvinio-Spirodeletum polyrrhizae*, занимающие их центральную часть. Берега данных водоемов заняты сообществами *Bolboschoenetum maritimi*, *Typhetum angustifoliae*, *Typho angustifoliae-Phragmitetum australis*.

Высшая водная растительность стариц характеризуется наличием сообществ *Lemnetum minoris*, *Lemno minoris-Spirodeletum polyrrhizae*, *Lemnetum gibbae*, *Hydrocharitetum morsus-ranae*, *Ceratophylletum demersi*, которые занимают центральную часть акватории с глубинами до 1,5 м, в прибрежной зоне произрастают *Typhetum angustifoliae*, *Glycerietum maximae*, *Carici acutae-Glycerietum maximae*. В некоторых старицах встречались фрагменты сообществ *Butometum umbellati*, *Butomo-Sagittarietum sagittifoliae*, *Sagittario-Sparganietum emersi*, характерные для заливов и затонов реки. Они образуют пояса в прибрежной мелководной зоне на глубине 0,3-0,5 м по периметру водоемов.

Низинные болотца, удаленные от русла реки, характеризуются более заросшими акваториями, зачастую без водного зеркала. По периметру этих водоемов на илистых и илисто-песчаных грунтах образуются пояса воздушно-водной растительности, представленные *Phragmitetum communis*, *Typhetum latifoliae*, *Typhetum angustifoliae*, *Phragmitetum australis*, *Carici acutae*-*Glycerietum maximae*, *Acoretum calamii*. Центральная часть акватории занята куртинами *Scirpetum lacustris*. Таким образом, за вегетационный период 2011 (июнь-сентябрь) в пойменных водоемах долины Северского Донца в окрестностях ст. Гинеевка было выявлено 20 ассоциаций высших водных растений. Преобладают сообщества, развивающиеся в условиях непостоянного обводнения класса *Phragmito-Magnocaricetea*, приуроченные, в основном, к низинным болотам с заросшими акваториями. Было отмечено 4 ассоциации, занесенные в Красный список сообществ водных макрофитов Украины (Дубина, 2006), занимающие центральную часть пойменных озер.

Summary. The research of higher aquatic vegetation of floodplain reservoirs of Seversky Donets valley near st. Gineevka of Kharkiv district is conducted. The 20 associations of higher aquatic vegetation are revealed. The 4 associations, included in the Red list of aquatic macrophytes communities of Ukraine, are detected.

Научный руководитель д.б.н., проф. Дубына Д.В.